

Rodchenko, Posenenske, Judd en anderen in CAB Brussel

Een degelijke tentoonstelling

In Fondation CAB (Brussel) loopt menteel de groepstentoonstelling 'The Brutal Play', die werd samengesteld door Matthieu Poirier (*1976), doctor in de Kunstgeschiedenis (Paris-Sorbonne), curator van tal van tentoonstellingen in galeries, kunstcentra en musea en docent aan de École nationale supérieure des arts décoratifs in Parijs. De stichting werd opgericht door zakenman en verzamelaar Hubert Bonnet, een telg uit een vermogende ondernemersfamilie, die zich volgens Wikipedia in een slijk Zwitsers skioord heeft gevestigd en in België alleen nog een vastgoedportefeuille van 40 miljoen beheert en kunst verzamelt. In de tentoonstelling zijn zestien mooie werken te zien van 12 kunstenaars, onder wie mannen en vrouwen van wereldfaam zoals Charlotte Posenenske, Alexander Rodchenko, Donald Judd, Robert Morris en Carl Andre. Sommige werken werden speciaal voor deze tentoonstelling gemaakt, andere stukken werden geleend van musea en galeries of zijn afkomstig uit de verzameling van Bonnet.

Hans THEYS

Alles aan deze onderneming ademt degelijkheid. Elk werk is degelijk, de ruimte is degelijk en de curator is degelijk. Thema's van de tentoonstelling zijn het brutalisme (een voorkeur voor eenvoudige en herkenbare materialen in de architectuur), 'het Amerikaanse minimalisme uit de jaren zestig en meer recente pogingen tot concrete kunst in Zwitserland en Duitsland'. De werken worden niet-figuratief genoemd.

Zelf vond ik het aangenaam minstens drie

werken te vinden die een boogvorm hadden of bevatten. Van Robert Morris is een booggewelf te zien, dat bestaat uit verschillende in verstek gezaagde houtblokken, die onzichtbaar aan elkaar zijn vastgehaakt met metalen hulpstukken. Ook de wandsculptuur van Donald Judd bevat een boog, als nis voor een afwezig beeld, en Kilian Rühemann bouwde ter plekke een valse wand die op vloerhoogte een boogvormige opening bevat. Van diezelfde kunstenaar zijn ook twee 'Scratches': vermoedelijk met een kettingzaag gemaakte, min of meer scimitarvormige verminderingen van de gyproc wanden. Voor mij zijn dit de mooiste werken van de tentoonstelling, in die zin dat ze zich het meest terugtrekken, het minst in de weg staan.

Ooit las ik een tekst van Donald Judd, ik denk in een catalogus die 'On Colour' heette, waarin hij zich opwindt over de totale afwezigheid van een denken over ruimte, in de kunst-

wereld, maar ook bij architecten. De enige die had nagedacht, schrijft hij, is Giacometti.

Daarom stelt hij de lezer voor een aanvang te maken met dit denken door het neerleggen van een steen, om het even waar, en vervolgens een tweede steen neer te leggen die zich verhoudt tot de eerste. Wie dit verbeten essay gelezen heeft, begrijpt dat Judds sculpturen de omgeving proberen te bepalen. Ook de sculptuur die we hier zien ('Untitled 91-7 Ballantine' uit 1991) gedraagt zich als een toevoeging aan de ruimte die tegelijk zo leeg mogelijk probeert te zijn, zo afwezig mogelijk, als een naar binnen geplooid icoon. Wie deze manier van denken doordenkt, begrijpt echter ook dat het moeilijk is tien van dergelijke iconen in één ruimte te tonen. Hoe mooi of sterk de werken ook zijn, ze lopen in elkaars weg. Ze krijgen iets bijkomstig of iets overtolligs. Ze gaan zich gedragen als stomme relicten van een uitgestorven ritueel, ze worden koopwaar voor toeristen. Betekent dit dat kunstwerken louter dingen zijn die zich verhouden tot de ruimte? Natuurlijk niet, maar hoe kunnen ze wát dan ook zijn (tenzij de illustratie van een idee), als ze niet 'plaatsgrijpen'?

Kijken we naar '8 x 8 Cedar' van Carl Andre, dat bestaat uit 64 vierkant gezaagde balken van ongeveer 120 cm hoog, dan denken we eerst dat hij een Bernd Lohaus heeft gemaakt (het dateert van na Lohaus' overlijden), omdat de balken niet precies even hoog zijn (een specifiek kenmerk van Lohaus' werk, dat zijn poëtische kracht onder meer dankt aan lichte afwijkingen ten opzichte van geometrische vormen). Maar dan zie je de kille benadering van het hout en denk je alleen nog aan de bomen die gesneuveld zijn om dit werk te maken.

Toch moet het voor jonge mensen bijzonder zijn kennis te kunnen maken met deze werken, vooral als het gaat om werken uit de jaren twintig (van Rodchenko) of zestig (Posenenske). Het mooiste werk staat in het tuintje: een door Rühemann gemaakte sarcofaag van uitgehold polyurethaanschuim, die vandaag gracieus bedekt is met een fijn laagje sneeuw. Die sneeuw vind ik het

Donald Judd, 'Untitled, 91-7 - Ballantine', 1991, foto Bedrich Eisenhoet

mooiste. En ik begrijp dat de sarcofaag om die reden buiten staat: om te veranderen, te verslijten, patina te verzamelen.

De tentoonstelling opent met een nieuw werk van Karsten Födinger: een grote kooi die wordt gevormd door twee centimeter dikke, geplooid betonijzers. Toevallig is de kunstenaar aanwezig. "Het werk heet 'Void'," antwoordt hij, "maar die titel hebben ze gewoon overgenomen van een oud werk." "Hoe wilde je het dan noemen?" vroeg ik. "Antecedent", sprak hij ernstig. Ik slikte, en beende vervolgens snel de buitenlucht in.

De tentoonstelling is te zien van 19 april tot 12 mei in Fondation CAB, Borrenstraat 32, Brussel. Open wo-za van 14-18 u. www.fondationcab.com

Kilian Rühemann, 'Untitled (Sarkophagus)', 2010, foto Bedrich Eisenhoet

